

Bożena Szewczul

Doktorat ks. Lucjana Świto

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 45/1-2, 311-313

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

związku w stosunku do żyjących w związkach niekanonicznych, nie potwierdza się w pełni. Piąta hipoteza, wskazująca, że osoby rozwiedzione mieszkające na wsi i mniejszych miastach mają wyższą świadomość obowiązków małżeńskich od mieszkających w większych miastach, została potwierdzona.

Reasumując, można przytoczyć opinię jednego z Recenzentów, że ks. J. Zieliński podjął potrzebny i aktualny temat dotyczący świadomości obowiązków małżeńskich u osób rozwiedzionych. Przeprowadzone przez niego badania socjologiczne zamieszczone w opytcie kanonicznego prawa małżeńskiego przyczyniają się do rozwoju kanonistyki polskiej. Poza tym propozycje działalności duszpasterskiej wśród małżeństw z pewnością okażą się przydatne zwłaszcza w archidiecezji warmińskiej.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Jackowi Zielińskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Bożena Szewczul

DOKTORAT KS. LUCJANA ŚWITO

Dnia 11 grudnia 2001 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. Lucjana Świto, absolwenta wspomnianego wyżej Wydziału, kapłana archidiecezji warmińskiej. Ksiądz L. Świto przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. „Wykluczenie *bonum prolis* w doktrynie i orzecznictwie Roty Rzymskiej”, napisaną pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wojciecha Góralskiego (UKSW). W charakterze recenzentów wystąpili: ks. prof. UKSW dr hab. Henryk Stawniak oraz ks. dr hab. Stanisław Paździór.

Wykluczenie przez nupturienta, pozytywnym aktem woli, jednego z istotnych elementów małżeństwa, powoduje jego nieważność, jak wynika z kanonu 1101 § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II. A ponieważ *bonum prolis* stanowi jeden z istotnych elementów małżeństwa, stąd jego wykluczenie skutkuje nieważnością tego związku. Wyeliminowanie lub ograniczenie prokreacyjnego wymiaru małżeństwa coraz bardziej upowszechnia się we współczesnym świecie, propagującym nowy model życia. Potomstwo staje się dla małżonków ciężarem a nawet złem koniecznym. Sytuacja taka znajduje swe odzwierciedlenie w sądach kościelnych, gdzie coraz częściej rozpatrywane są sprawy o nieważność małżeństwa, którego

zawarcia towarzyszyło całkowite odrzucenie lub ograniczenie przekazywania życia. Sprawy z tego tytułu należą do najtrudniejszych w praktyce sądowej. Zagadnienie *exclusio bonum prolis* jako tytuł nieważności małżeństwa wciąż niesie ze sobą szereg pytań, na które szuka odpowiedzi zarówno doktryna kanonistyczna jak i orzecznictwo Roty Rzymskiej. Dlatego temat rozprawy wybrany przez Doktora Anta jest interesujący, wciąż ważny i aktualny oraz może stanowić twórczy przyczynek do badań nad instytucją małżeństwa, a dokładniej nad kwestią wykluczenia *bonum prolis*.

Podstawowym materiałem dla przeprowadzonych przez Autora badań stało się przede wszystkim orzecznictwo Trybunału Apostolskiego Roty Rzymskiej a także doktryna kanoniczna. W rozprawie wykorzystał on bardzo bogaty materiał źródłowy. Całość pracy doktorskiej ks. L. Świto liczy 364 strony. Składa się ze wstępu, spisu treści, wykazu skrótów, pięciu rozdziałów merytorycznych, bibliografii oraz zakończenia.

W rozdziale I noszącym tytuł „*Bonum prolis* pod rządami Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r.” Autor przybliży samo pojęcie terminu *bonum prolis* zaczerpniętego z nauki św. Augustyna o trzech dobrach małżeńskich. Ukazuje również genezę tego określenia prawnego w ujęciu św. Tomasza z Akwinu, w okresie przed kodeksowym oraz w optyce Kodeksu Pio-Benedyktyńskiego.

Rozdział II zatytułowany „*Bonum prolis* pod rządami Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.” ściśle łączy się z rozdziałem I rozprawy i przedstawia w pierwszej kolejności zagadnienie *bonum prolis* jako istotnego elementu małżeństwa. Dalsze dociekania Autora zmierzają do omówienia nowej, personalistycznej koncepcji małżeństwa według Kodyfikacji Jana Pawła II.

W rozdziale III zostało omówione źródło nieważności małżeństwa z tytułu wykluczenia *bonum prolis*, czyli pozytywny akt woli wykluczający *bonum prolis*. Stwierdzenie nieważności małżeństwa z tytułu wykluczenia *bonum prolis* wymaga zawsze, aby intencja odrzucenia potomstwa będącego jednym z celów małżeństwa została wyrażona pozytywnym aktem woli przez jednego lub obojga kontrahentów rzeczywiście i z całą mocą, przed lub w czasie zawierania małżeństwa.

IV rozdział rozprawy Autor poświęca sposobom wykluczenia *bonum prolis*. Najpierw przedstawia i dokonuje analizy wykluczenia wyraźnego, które ma miejsce wówczas gdy pozytywny akt woli wykluczający *bonum prolis* zwraca się wprost ku wykluczeniu prawa do aktu małżeńskiego, albo prawa do potomstwa, albo prawa do jego wychowania. Dalej ks. L. Świto przybliży zagadnienie drugiego sposobu wykluczenia tzw. niewyraźnego. Polega ono na przystąpieniu do małżeństwa z postanowieniem nie przyjmowania od razu zadania i trudu zrodzenia potomstwa, odkładając jego poczęcie i zrodzenie na czas późniejszy albo na przystąpieniu do zawarcia związku małżeńskiego z decyzją wyznaczającą czas poczęcia

i ilość potomstwa. Zamiar odłożenia zrodzenia potomstwa do czasu ustalonego przez nupturientów jurysprudencja określa mianem *czasowego wykluczenia zrodzenia potomstwa*.

Ostatni – V rozdział rozprawy poświęcony został dowodzeniu wykluczenia *bonum prolis* w sposób pośredni lub bezpośredni. Dowodzenie to Autor zobrazował przykładami jurysprudencji rotalnej. Jak wynika z treści rozdziału, istotą dowodu bezpośredniego jest zeznanie sądowe lub pozasądowe symulującego zgodę, poparte zeznaniami wiarygodnych świadków. Na dowód pośredni składają się elementy dowodzące nie wprost, a więc poważna i proporcjonalna przyczyna symulacji, okoliczności przedmałżeńskie towarzyszące zawieraniu związku oraz występujące po jego zawarciu, potwierdzające absolutny lub warunkowy zamiar wykluczenia zrodzenia potomstwa. Całość rozprawy zamyka obszernie zakończenie.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. Lucjanowi Świto stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Bożena Szewczul

DOKTORAT KS. ANDRZEJA NOWICKIEGO

Dnia 11 grudnia 2001 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr. Andrzeja Nowickiego, kapana diecezji toruńskiej, absolwenta tegoż Wydziału. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę *Obowiązek celibatu kapłańskiego. Studium teologiczno prawne* napisaną pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Czesława Rychlickiego. W charakterze recenzentów wystąpili: ks. prof. dr. hab. Henryk Misztal (KUL) oraz ks. prof. dr. hab. Wojciech Góralski (UKSW).

Praca doktorska ks. A. Nowickiego jest pogłębieniem badań nad instytucją celibatu kapłańskiego poprzez sięgnięcie do źródeł kanonistycznych, w szczególności do dokumentów soborów, norm i kanonów wyprowadzonych z pism Ojców Kościoła i dekretów papieskich. Zróżnicowane interpretacje obowiązującego stanu celibatu duchownych powodują u jednych uznanie jego boskiego pochodzenia, a dla innych stanowią instytucję czysto kościelną, złączoną głównie z Kościołem łańskim. Wśród badaczy brak również zgodności co do czasu ustanowienia takiego prawa. Jedni przenoszą go na IV w. łącząc z Synodem w Elwira, a inni